

Sygn.akt III AUa 681/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Teresa Suchcicka (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SA Sławomir Bagiński

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 lutego 2018 r. w B.

sprawy z odwołania A. Ż.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy A. Ż.

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 31 lipca 2017 r. sygn. akt III U 557/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od A. Ż. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

SSA Sławomir Bagiński SSA Teresa Suchcicka SSA Bożena Szponar - Jarocka

Sygn. akt III AUa 681/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z 10 listopada 2016 r., na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 887), po rozpatrzeniu wniosku z 20 czerwca 2016 r. odmówił A. Ż. przyznania emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że na podstawie dołączonych do wniosku przez A. Ż. dowodów, przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 r. ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz, że A. Ż. nie udowodnił co najmniej 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Od powyższej decyzji, z zachowaniem ustawowego trybu i terminu, odwołał się ubezpieczony A. Ż.. W uzasadnieniu odwołania, a następnie podczas rozprawy sądowej, utrzymywał w szczególności, iż w okresie od 25.07.1975 r. do 12.03.1981 r. pracował w Fabryce (...) S.A. w W. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych,

na stanowisku szlifierza. Natomiast w okresie od 4.06.1984 r. do 1.01.1999 r. pracował w Zakładzie (...) w E. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, również na stanowisku szlifierza.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 31 lipca 2017 r. Sąd Okręgowy w Suwałkach oddalił odwołanie (pkt 1) oraz zasądził od A. Ż. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że A. Ż. urodził się (...) W dniu 7 czerwca 2016 r. (prawidłowo: 17 maja 2016 r.) ukończył 60 lat. Odwołujący nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Nie pozostaje w stosunku pracy. W toku postępowania przed organem rentowym wnioskodawca przedłożył za część okresu, którego uwzględnienia się domaga, dwa świadectwa pracy w warunkach szczególnych, dotyczące okresów zatrudnienia od 4.06.1984 r. do 1.01.1999 r. w Fabryce (...) S.A. w W. i od 15.12.1988 r. do 31.12.1998 r. w Zakładzie (...) w E.. Natomiast w toku postępowania przed Sądem skarżący utrzymywał, iż jego praca w warunkach szczególnych w Zakładzie (...) w E. miała miejsce w okresie dłuższym niż wynikający z przedłożonego świadectwa pracy, mianowicie w okresie od 4.06.1984 r. do 1.01.1999 r.

Sąd pierwszej instancji dał wiarę dowodom z dokumentów zgromadzonym w aktach organu rentowego, jak również w aktach osobowych odwołującego, bowiem zostały one sporządzone przez kompetentne organy w zakresie przyznanych im upoważnień i w przepisanej formie, nie były kwestionowane przez strony, nie budziły wątpliwości ani zastrzeżeń. Sąd nie znalazł podstaw, aby poddawać w wątpliwość ich autentyczność bądź prawdziwość zawartych w nich twierdzeń i odmówić im przymiotu wiarygodności.

W ocenie Sądu Okręgowego decydującą rolę w analizie charakteru pracy odwołującego pod kątem jej zakwalifikowania jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych miała możliwość jej odniesienia do konkretnej pozycji wymienionej w Wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Rozporządzenie to wymienia enumeratywnie rodzaje wykonywanych prac, które uznawane są za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd zauważył, że w rozporządzeniu przewidziana została pewna hierarchia dowodów, którą sąd winien kierować się przy rozpoznawaniu sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych. W pierwszej kolejności, przy ustalaniu okresów zatrudnienia, winny być uwzględniane dokumenty z przebiegu zatrudnienia - świadectwa pracy wystawione przez pracodawcę, umowy o pracę, angaże, legitymacje ubezpieczeniowe i inne dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia. Dopiero, gdy dokumentacja pracownicza jest niepełna lub zawiera pewne rozbieżności, dopuszczalne jest posiłkowanie się zeznaniami świadków, ale jako dowodem uzupełniającym, potwierdzającym przebieg zatrudnienia. Skoro prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego, nie można poprzestać tylko na jego uprawdopodobnieniu, lecz musi zostać udowodnione, a temu służą dokumenty. Dlatego, w tej kategorii spraw same zeznania świadków, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych, nie stanowią miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach. Nie jest dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków w sytuacji, gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne (por. Sądu wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 maja 2013 r., III AUa 952/12). Analiza dokumentów zgromadzonych w aktach ZUS i aktach osobowych odwołującego nie pozwalała na uznanie za udowodnione na etapie postępowania przed Sądem pierwszej instancji, twierdzeń A. Ż. zawartych w jego odwołaniu.

Odnosząc się do wskazywanego w odwołaniu A. Ż. okresu zatrudnienia, o którym wnioskodawca twierdził, iż wykonywane było w warunkach szczególnych, Sąd nie znalazł przesłanek upoważniających do przyjęcia, że praca wykonywana w tym okresie winna być kwalifikowana zgodnie z oczekiwaniami odwołującego. Nie można uznać jako pracy w szczególnych warunkach, okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 4.06.1984 r. do 15.12.1988 r. w Zakładzie (...) w E. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych na stanowisku, jak utrzymuje skarżący, wyłącznie szlifierza.

Sugestie skarżącego, iż w spornym okresie nie świadczył pracy na stanowisku ślusarza, niewymienionym w Wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - są całkowicie gołosłowne i nie znajdują potwierdzenia w zebranych w sprawie dowodach. Dowodem takim, w ocenie Sądu Okręgowego, z pewnością nie są, niekonsekwentne zeznania słuchanych w sprawie, na tę okoliczność świadków S. L. (prawidłowo: S.) i K. L., którym to zeznaniom, Sąd wiary odmówił, jako ewidentnie sprzecznych z treścią angażu pracowniczych dotyczących odwołującego w spornym okresie, a szczególności z zapisami widniejącymi w świadectwie pracy z 11.04.2016 r. Z dokumentu tego wynika, iż wnioskodawca świadczył pracę również na stanowisku ślusarza, przy czym zebrany w sprawie materiał dowodowy nie upoważnia do przyjęcia, iż jego praca w tym charakterze mogła być oceniana jako wykonywana w warunkach szczególnych, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Postępowanie pracodawcy, polegające na angażowaniu wnioskodawcy na różne stanowiska pracy i jednocześnie powierzanie takich samych obowiązków (rzekomo wyłącznie na stanowisku szlifierza), byłoby pozbawione logiki, skoro z treści ww. świadectwa pracy i innych dokumentów niewątpliwie wynika różnicowanie sposobu zatrudniania odwołującego.

Sąd pierwszej instancji dał wiarę danym zawartym w dokumentach sporządzonych przez pracodawcę, w okresie pracy na poszczególnych stanowiskach. Sąd Okręgowy stwierdził, że na stanowisku ślusarza skarżący świadczył pracę w okresie od 4.06.1984 r. do 14.12.1998 r. (prawidłowo: 14.12.1988 r.), przy czym już ta ostatnia okoliczność sprawia, że odwołujący nie będzie legitymował się, co najmniej 15- letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. Praca odwołującego na stanowisku ślusarza nie jest pracą wykonywaną w warunkach szczególnych w oparciu o wymogi zawarte w ww. Wykazie A. Jednocześnie nie ma dowodów wskazujących, iż skarżący wykonywał wyłącznie, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy czynności pozostające wyłącznie w związku z pracą szlifierza. Intencjonalne zeznania odwołującego w tym zakresie oraz fragmentaryczne zeznania słuchanych w sprawie świadków, nie podważyły tej oceny. Zdaniem Sądu Okręgowego, materiał dowodowy zebrany w sprawie nie dał podstaw do zaliczenia wnioskodawcy tego spornego okresu, do okresu pracy w szczególnych warunkach. Odwołujący nie spełnia więc wszystkich ustawą przewidzianych warunków, od zaistnienia których uzależnione jest prawo do nabycia emerytury wcześniejszej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy uznał zaskarżoną decyzję za prawidłową, dlatego oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. (pkt 1 sentencji wyroku). W punkcie 2 Sąd zasądził od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 9 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. Nr z 2016 r., poz. 1667).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł A. Ż.. Zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów postępowania, mianowicie:

a) art. 231 k.p.c. przez uznanie za ustalony fakt, że odwołujący nie pracował w warunkach szczególnych wymagane minimum 15 lat, chociaż ze zgromadzonego materiału wynika, że jednak pracował;

b) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

- brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonania jego oceny z pominięciem istotnej części tego materiału, tj. zeznań świadków, z których wynika, że jako szlifierz, a więc w warunkach szczególnych, odwołujący pracował od 1 kwietnia 1985 r., a w konsekwencji błędne ustalenia, że nie ma on wymaganego okresu pracy w warunkach szczególnych oraz uznanie za dowód nieistniejącego świadka;

- wyprowadzenie na podstawie materiału dowodowego, tj. z zeznań świadków, wniosków z niego niewynikających, a nadto sprzecznych z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego poprzez uznanie, że odwołujący nie mógł stale pracować w (...) sp. z o.o. w warunkach szczególnych jako szlifierz, nie mając oficjalnego angażu.;

- przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przez uznanie zeznań świadków za niewiarygodne w sytuacji, gdy są one logiczne i wzajemnie się potwierdzające;

- błędną ocenę dowodów polegającą na przyjęciu sprzecznie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, że odwołujący powinien i mógł skutecznie domagać się zmiany angażu;

- zaniechanie wszechstronnego rozpoznania materiału dowodowego zebranego w sprawie i wyprowadzenie wniosku z niego niewynikającego mianowicie, że odwołujący nie przepracował w warunkach szczególnych minimum 15 lat;

c) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych;

d) naruszenie prawa do bezstronnego sądu i odpowiadającego mu obowiązku przestrzegania zasady równego traktowania stron (art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP);

2. naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 5 k.c. pomimo istnienia przesłanek ku temu i w konsekwencji przyjęcie, że odwołujący nie pracował w warunkach szczególnych minimum 15 lat;

Wskazując na powyższe A. Ż. zarzuty wniósł o:

1) przeprowadzenie dowodu z pisma (...) sp. z o.o. z 20 maja 2016 r. na okoliczność zwracania się przeze mnie do pracodawcy o zmianę świadectwa pracy;

2) zmianę zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zmianę decyzji organu rentowego i przyznanie odwołującemu prawa do emerytury;

3) zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów postępowania I i II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Ewentualnie na wypadek uznania przez Sąd, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy lub zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, A. Ż. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za I i II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie jest zasadna.

Rozpoznawana sprawa dotyczy prawa A. Ż. do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Warunki przyznania tego prawa określa art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z powołanym przepisem ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a zatem na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury tj. okres co najmniej 15 lat takiej pracy oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, czyli okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn. Ponadto warunkiem uzyskania emerytury wcześniejszej jest nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (art. 184 ust. 2 cytowanej ustawy). Z powołanych wyżej przepisów jednoznacznie wynika, że wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury muszą być spełnione łącznie, a niespełnienie którejkolwiek z nich wyłącza możliwość przyznania prawa do tego świadczenia.

Przepis art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej zawiera zaś definicję pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach, stanowiąc, iż jest nim pracownik zatrudniony przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o

znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne bądź otoczenia. Zgodnie z art. 32 ust. 4 tej ustawy, wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. W tym względzie ww. ustawa odsyła do przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W myśl § 2 ust. 1 przedmiotowego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Z kolei § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia określa przesłanki, których łączne spełnienie przez pracownika, warunkuje nabycie prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach tj. osiągnięcie wieku emerytalnego wynoszącego: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz wykazanie wymaganego okresu zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Niewątpliwie decydującą rolę w analizie charakteru pracy odwołującego, z punktu widzenia uprawnień emerytalnych, ma możliwość zakwalifikowania jej pod pozycję wymienioną w Wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Jak trafnie wskazał Sąd Okręgowy, rozporządzenie to wymienia enumeratywnie rodzaje wykonywanych prac, które uznawane są za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wśród nich wymieniono m.in. szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne (Wykaz A, Dział III, poz. 78 załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.).

W tym miejscu nadmienić należy, iż o ile praca szlifierza jest pracą w szczególnych warunkach, o tyle praca ślusarza, którą odwołujący także wykonywał, taką pracą nie jest, gdyż powołane rozporządzenie z 7 lutego 1983 r. nie przewiduje jej jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. W świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego praca w szczególnych warunkach, uprawniająca do wcześniejszej emerytury, to tylko praca wymieniona w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (t.j. Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Rodzaje prac w szczególnych warunkach wyróżnia kryterium merytoryczne i formalne. Pierwsze kryterium zależy od wykonywania zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Drugie kryterium natomiast wymaga, aby praca ta była wymieniona w załączniku do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. Nie ma więc pracy w szczególnych warunkach jako przesłanki prawa do emerytury na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.), gdy zatrudnienie nie było pracą wykonywaną na stanowisku wymienionym w wykazie do rozporządzenia, choć warunki pracy mogły być szkodliwe (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2017 r., III UK 83/16, Legalis nr 1587600).

W rozpoznawanej sprawie bezsporne jest osiągnięcie przez A. Ż. wymaganego wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat. Bezsporne jest także zaliczenie przez organ rentowy odwołującemu 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Spór w niniejszej sprawie sprowadza się w istocie do oceny czy wnioskodawca legitymuje się co najmniej 15 letnim stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

A. Ż. konsekwentnie podnosi, iż spełnił powyższe sporne w sprawie kryterium, bowiem – w jego ocenie – pracował w Fabryce (...) S.A. w W. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, na stanowisku szlifierza począwszy od dnia 25.07.1978 r. do 12.03.1981 r. Zaś od 1.04.1985 r. wykonywał pracę szlifierza precyzyjnego w warunkach szczególnych w Zakładzie (...) w E..

Sąd Apelacyjny nie znajduje jednak podstaw do uznania, że odwołujący legitymuje się wymaganym 15 letnim stażem pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

W wywiezionej apelacji A. Ż. zarzucił naruszenie przez Sąd pierwszej instancji przepisu art. 233 § 1 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy przeprowadził wszechstronne i wyczerpujące postępowanie dowodowe,

dopuszczając dowody zarówno z zeznań wnioskowanych przez ubezpieczonego świadków, jak również dowody z dokumentów. Korekty wymagają jedynie drobne pomyłki w treści uzasadnienia Sądu Okręgowego, które Sąd Apelacyjny poczynił także w części historycznej uzasadnienia. Sąd pierwszej instancji błędnie wskazał nazwisko świadka S. S. (2), podając nazwisko drugiego ze świadków, tj. L. zamiast S.. Ponadto, jedynie w początkowej części uzasadnienia zaskarżonego rozstrzygnięcia, Sąd Okręgowy mylnie wskazał daty wykonywania przez odwołującego pracy w warunkach szczególnych w Fabryce (...) w W. (str. 2 uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego, k. 53 akt sprawy), bowiem zamiast podanego przez Sąd okresu od 4.06.1984 r. do 1.01.1999 r. winno być od 25.07.1978 r. do 12.03.1981 r. W przypadku zaś okresu pracy w Zakładzie (...) w E., skarżący zdaje się nie dostrzegać, że Sąd podał okres od 15.12.1988 r. do 31.12.1998 r., albowiem w świetle wskazanych wcześniej przepisów, jedną z przesłanek przyznania prawa do żądanej przez ubezpieczonego emerytury jest warunek osiągnięcia co najmniej 15 letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w dniu wejścia w życie ustawy, a zatem na dzień 1 stycznia 1999 r. Tym samym, Sąd Apelacyjny nie ma wątpliwości, iż pomyłka w postaci błędnego podania przez Sąd Okręgowy nazwiska świadka S. S. (2) oraz błędne wskazanie dat pracy w Fabryce (...) w W. nie miała wpływu na prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji. Zatem twierdzenie A. Ż. zaprezentowane w wywiedzionej apelacji, iż Sąd Okręgowy błędnie przyjął długość okresów pracy we ww. przedsiębiorstwach jest chybione.

Tożsama ocena odnosi się do podniesionej przez A. Ż. oceny zeznań nieistniejącego świadka i dokonania na tej podstawie ustaleń w odniesieniu do pracy ubezpieczonego w Zakładzie (...) w E. w okresie od 1.04.1985 r. do 22.05.2007 r., która – zdaniem odwołującego - stanowi naruszenie postępowania. Stwierdzić należy, iż Sąd pierwszej instancji dokonał bowiem prawidłowego ustalenia, że skarżący nie świadczył pracy w warunkach szczególnych na stanowisku szlifierza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 4.06.1984 r. do 15.12.1988 r. w Zakładzie (...) w E.. Jak trafnie podniósł Sąd Okręgowy ze świadectwa pracy datowanego na 11 kwietnia 2016 r. (k. 8 akt osobowych - wykaz C) jednoznacznie wynika, iż A. Ż. zatrudniony był w Zakładzie (...) sp. z o.o. w okresie od 4.06.1984 r. do 22.05.2007 r., przy czym w okresie od 4.06.1984 r. do 14.12.1988 r. wykonywał pracę ślusarza narzędziowego, zaś od 15.12.1988 r. do 22.05.2007 r. – szlifierza precyzyjnego (w tym też okresie wykonywał pracę w warunkach szczególnych). Powyższe potwierdza także świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 22.05.2007 r. (akta osobowe wnioskodawcy - wykaz C), gdzie wskazano, iż odwołujący w przedmiotowym Zakładzie pracował na stanowisku ślusarz-szlifierz precyzyjny, przy czym od 15.12.1988 r. do 22.05.2007 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych jako szlifierz precyzyjny (Wykaz A, dział III, poz. 78, pkt 6 stanowiący załącznik do Rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.). Co więcej, również świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 8.08.2016 r. wskazuje, iż wyłącznie w okresie od 15.12.1988 r. do 22.05.2007 r. A. Ż. wykonywał pracę w warunkach szczególnych jako szlifierz, krajacz metali (k. 11 akta osobowe, wykaz C).

Istotnym jest, iż w przeanalizowanej przez Sąd pierwszej instancji części B akt osobowych wnioskodawcy znajduje się szereg dokumentów potwierdzających wykonywanie przez A. Ż. pracy na stanowisku ślusarza, m.in. umowa o pracę datowana na 4.06.1984 r., z której wynika, iż odwołującemu w Zakładzie (...) powierzono obowiązki ślusarza napraw narzędzi TN (k. 1). Dalsza dokumentacja pracownicza również wskazuje na wykonywanie przez ubezpieczonego pracy ślusarza, tj. angaże datowane na: 17.02.1985 r. (k. 3), 27.09.1985 r. (k. 4), 4.12.1987 r. (k. 9), 26.01.1988 r. (k. 11) oraz liczne karty wynagrodzeń (k. 5-8,10,12,14). Ponadto we wniosku z 15.12.1988 r. zaproponowano przeniesienie A. Ż. ze stanowiska „ślusarza Rg” na stanowisko „szlifierza na okrągło” (k. 15). Z angażu z 19.12.1988 r. wynika natomiast powierzenie wnioskodawcy od 15.12.1988 r. stanowiska szlifierza na okrągło. Stąd też zasadnym jest twierdzenie, iż A. Ż. wykonywał pracę szlifierza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy dopiero od dnia 15.12.1988 r.

Podkreślenia wymaga, iż celem jednoznacznego ustalenia rodzaju i charakteru pracy świadczonej przez A. Ż. w podnoszonych przez odwołującego okresach Sąd Okręgowy dopuścił dowód z zeznań świadków K. L., S. S. (2) i A. S.. S. S. (2) zeznał, iż odwołujący w Zakładzie (...) w E. pracował od 1984 r. do 2007 r., przy czym został przyjęty na ślusarza z obowiązkiem wspomaganie pracownika, zatrudnionego w charakterze szlifierza. Świadek stwierdził, że będąc ślusarzem, ubezpieczony wykonywał pracę szlifierza przez około trzy lata, do momentu zwolnienia etatu szlifierza, który zajmował J. J. (1). Wskazał, że w schemacie organizacyjnym był tylko jeden szlifierz. W ocenie świadka, „pan J. pracował z doskoku, a Ż. w większości, tak było w rzeczywistości, tylko nie było tego w papierach” (k. 32,

protokół rozprawy z 11 kwietnia 2017 r.). Natomiast K. L. stwierdził, że szlifierzy było kilku – na płasko i na okrągło, przy czym szlifierzy na płasko było więcej z uwagi na większą liczbę maszyn. Zaś były trzy maszyny dostosowane do prac szlifierzy na okrągło. Świadek wskazał, że drugim szlifierzem był J. J. (1), przy czym świadek ten po powrocie z wojska zastał A. Ż. przy pracy „na szlifierkach”. Wnioskodawca pracował do lutego 2007 r. (k. 32, protokół rozprawy z 11 kwietnia 2017 r.). Świadek A. S. zeznał, że pracował w Fabryce (...) S.A. w W. od 1965 r. do 2000 r. W tamtym czasie pracował również ubezpieczony. Świadek podał, że A. Ż. pracował na pewno co najmniej trzy lata, był szlifierzem (k. 39, protokół rozprawy z 30 maja 2017 r.).

Odnosząc się zaś do okresu zatrudnienia ubezpieczonego w Fabryce (...) S.A. w W., wskazać należy, iż ze świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych (k. 9 akt ZUS, plik I) wynika, iż w okresie od 25.07.1978 r. do 12.03.1981 r. A. Ż. pracował jako szlifierz (Wykaz A, dział III, poz. 78, pkt 6). Przy czym za Sądem Okręgowym stwierdzić należy, iż nawet uwzględnienie przedmiotowego okresu nie spowoduje legitymowania się przez wnioskodawcę wymaganym 15- letnim stażem pracy w szczególnych warunkach wobec prawidłowego stwierdzenia, że takiej pracy odwołujący nie wykonywał w okresie od 4.06.1984 r. do 14.12.1988 r.

Analizując zatem całokształt materiału dowodowego niniejszej sprawy nie można podzielić stanowiska A. Ż., że odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku szlifierza od 1.04.1985 r. Z dokumentacji osobowo-pracowniczej odwołującego wynika bowiem, iż ubezpieczony wykonywał jedynie taką pracę w okresie od 15.12.1988 r. do 22.05.2007 r. w Zakładzie (...) sp. z o.o. oraz w okresie od 25.07.1978 r. do 12.03.1981 r. w Fabryce (...) S.A. w W..

Sąd Apelacyjny podziela ocenę zeznań świadków dokonaną przez Sąd pierwszej instancji. Konfrontując bowiem treść ich zeznań z dokumentacją osobowo-pracowniczą odwołującego, Sąd Okręgowy doszedł do słusznego przekonania, że zeznania świadków: S. S. (2) i K. L., z uwagi na pozostałe dowody, nie stanowią dowodu jednoznacznie i samodzielnie potwierdzającego wykonywania przez odwołującego w podnoszonym przez niego okresie pracy w szczególnych warunkach, zwłaszcza w sytuacji, gdy z dokumentacji wynikają odmienne okoliczności. W obliczu licznej dokumentacji osobowo-pracowniczej odwołującego, wskazującej jasno na wykonywanie przez ubezpieczonego w Zakładzie (...) w E., poza pracami szlifierskimi także innych prac (tj. prac ślusarskich), same zeznania ww. świadków oraz twierdzenia ubezpieczonego, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie mogły być wystarczające dla uznania, iż ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał jedynie prace szlifierza. Na podzielenie zasługuje pogląd wyrażony przez w wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 stycznia 2012 r. (III AUa 1482/11, Legalis nr 1025448), zgodnie z którym przy ustalaniu okresów zatrudnienia, winny być uwzględniane dokumenty z przebiegu zatrudnienia - świadectwa pracy wystawione przez pracodawcę, umowy o pracę, angaże, legitymacje ubezpieczeniowe i inne dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia. Dopiero gdy dokumentacja pracownicza jest niepełna lub zawiera pewne rozbieżności dopuszczalne jest posiłkowanie się zeznaniami świadków, ale jako dowodem uzupełniającym, potwierdzającym przebieg zatrudnienia. Nie jest natomiast dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków w sytuacji, gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne. Nadto, w orzecznictwie przyjmuje się, iż w przedmiocie prawa do emerytury w obniżonym wieku, nie jest dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków w sytuacji, gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne. Dlatego też, w tej kategorii spraw same zeznania świadków, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych, nie stanowią miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 1 grudnia 2016 r., III AUa 557/16, Legalis nr 1556407).

W świetle tych okoliczności ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd Okręgowy nie wykracza poza granice swobodnej oceny materiału dowodowego i zasad logicznego rozumowania, o których mowa w art. 233 § 1 k.p.c.

Z tożsamyh względów, w ocenie Sądu drugiej instancji, nie doszło do naruszenia art. 231 k.p.c.

Ustosunkowując się do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., którego apelujący upatruje w niewyjaśnieniu przez Sąd Okręgowy wszystkich okoliczności faktycznych wskazać należy, iż bez sprecyzowania na czym niniejszy zarzut miałby polegać, Sąd Apelacyjny nie ma możliwości odniesienia się do niego. Wobec braku jego

wyjaśnienia, nie sposób zatem podzielić poglądu A. Ż. o jego słuszności. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, Sąd pierwszej instancji w sposób prawidłowy rozpoznał istotę sprawy.

Niezasadne okazały się także zarzuty naruszenia art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z treścią art. 32 ust.1 Konstytucji RP wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Natomiast przepis art. 45 ust. 1 niniejszego aktu prawnego stanowi, iż każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. A. Ż. także w tym wypadku nie wskazał żadnych okoliczności uzasadniających stwierdzenie, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Okręgowym doszło do naruszenia przepisu art. 32 ust. 1 bądź art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Zatem, wbrew twierdzeniom apelującego, w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uznania, że doszło do naruszenia przedmiotowych przepisów, bowiem Sąd Okręgowy działał zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Z tych względów zarzut ten należało uznać za niezasadny.

Nie sposób także zgodzić się z twierdzeniem apelującego, iż Sąd Okręgowy naruszył przepis art. 5 k.c. (zasady współzycia społecznego). Zauważyć należy, iż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie stosuje się zasad współzycia społecznego. Ugruntowane w tym zakresie orzecznictwo Sądu Najwyższego stanowi, iż podstawę przyznania świadczeń z ubezpieczenia społecznego mogą być tylko przepisy prawa, a nie zasady współzycia społecznego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 1999 r., II UKN 669/98 oraz z dnia 19 czerwca 1986 r., II URN 96/86 wyrok z dnia 29 października 1997 r., II UKN 311/97).

Końcowo wskazać należy, iż A. Ż. domagał się przeprowadzenia dowodu z pisma Zakładu (...) w E. z 20.05.2016 r. (k. 66 akt sprawy) na okoliczność zwrócenia się przez odwołującego do pracodawcy celem zmiany świadectwa prac. Z niniejszego dokumentu wynika, iż zakład pracy wydał zaświadczenie o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji i nie może go zmienić. Tym samym pracodawca nie potwierdził, aby ubezpieczony już od 1.04.1985 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych. W ocenie Sądu drugiej instancji, dokumentacja pracownicza ubezpieczonego jest konsekwentna oraz pełna, zatem brak jest podstaw do podważania prawidłowości jej prowadzenia.

Należy jednak pamiętać, że dokonana przez pracodawcę w świadectwie pracy w szczególnych warunkach ocena charakteru zatrudnienia pracownika nie jest dla sądu wiążąca, dokument ten podlega co do swojej wiarygodności i mocy dowodowej takiej samej ocenie, jak każdy inny dowód. Omawiane świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu z art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno, co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Dlatego na ogół sama treść świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach jest niewystarczająca (nie przesądza) na etapie sądowego postępowania odwoławczego dla stwierdzenia czy dana praca była faktycznie pracą w szczególnych warunkach. Wymaga ono weryfikacji i oparcia w kontekście posiadanej przez zakład pracy dokumentacji z akt osobowych pracodawcy oraz w razie możliwości przy pomocy zeznań świadków i ubezpieczonego. Niemniej jednak w sprawie niniejszej z całokształtu materiału dowodowego, w tym licznej dokumentacji pracowniczej A. Ż., jednoznacznie wynika, iż pracę w warunkach szczególny odwołujący wykonywał wyłącznie począwszy od 15.12.1988 r. w Zakładzie (...) sp. z o.o. oraz w okresie od 25.07.1978 r. do 12.03.1981 r. w Fabryce (...) S.A. w W..

Reasumując, Sąd Okręgowy dokonał trafnego ustalenia, że A. Ż. nie legitymuje się okresem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat, a zatem nie spełnia przesłanki określonej w przepisie art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, niezbędnej do przyznania prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Mając, powyższe na uwadze, apelacja podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. - pkt I sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego za drugą instancję orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. oraz w § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015 r, poz. 1804 ze zm.) - pkt II sentencji wyroku.

SSA Sławomir Bagiński SSA Teresa Suchcicka SSA Bożena Szponar-Jarocka